

Wad mooi

Het is al helemaal donker als we vlak onder de Boschplaat van Terschelling ons anker uitgooien. Ik kijk naar een sterrenhemel die nergens anders in Nederland te zien is.

TEKST EN FOTO'S: NATASHA BLOEMHARD

Als er één plek in Nederland is die ik niet anders kan omschrijven dan 'magisch', dan zijn het de Wadden. Als kind al was ik er enorm mee begaan. Ik was jeugdlid van de Waddenvereniging, hield er spreekbeurten over op school en zamelde geld in voor de zeehondjes. Het Wad is een jeugdliefde en van jeugdliefdes weet je dat ze zo weer op kunnen laaien. Zo bleek, toen ik begin mei met bonkend hart in het Friese Workum aan boord stapte van het Skûtsje de Vriendschap, met letterlijk 4 dagen zwerven op de Waddenzee voor de boeg. Sindsdien gieren de vlinders weer door mijn lijf.

Ik ga regelmatig naar één van de Waddeneilanden en de oversteek met de boot vind ik altijd een van de hoogtepunten. De ruimte, de frisse zeelucht, de stromingspatronen en het gekrijs van de meeuwen; het is alsof *iemand* keihard op je 'reset'-knop drukt. Zo'n boot brengt je keurig naar de overkant, fantastisch! Maar één ding bleef altijd een beetje bij me knagen, het verlangen om zelfstandig op de Waddenzee te kunnen zwerven. Dat leek me zo'n ultiem gevoel van vrijheid. Ik heb vroeger veel gezeild en later gewindsurft, dus ik ken de principes van de wind en aan welke kant je zeil dan moet staan, om het maar even heel simpel te zeggen.

Maar uitrekenen hoe laat je ergens aankomt op basis van verschillende waterhoogtes, getijdestromingen en de windrichting; daar had ik werkelijk geen kaas van gegeten. En juist dat wilde ik leren. Zonder gebruik van gps en ander technisch vernuft, maar gewoon op basis van gezond verstand. Klinkt heel ouderwets misschien, vooral in een tijd dat al het denkwerk zo'n beetje uit ons hoofd is gehaald, maar ik krijg gewoon veel meer een kick van iets dat me op eigen kracht is gelukt. Niet dat ik navigatiesystemen van de hand wijs, integendeel zelfs, deze zijn vaak bizar handig, maar ik gebruik ze liever als ik te lui ben om het zelf te bedenken (die dagen heb ik ook) of als ik haast heb en me geen uren ronddolen kan veroorloven. Zelf doen dus! En die wens zag ik het liefst vervuld worden op een oud-Hollands zeilschip, zo eentje uit de zogenaamde 'Bruine Vloot'.

Bruine vloot

Bruine Vloot is een verzamelnaam voor traditionele zeilschepen waarvan we er in Nederland, vanwege ons rijke handelsverleden en de hoeveelheid waterwegen, nog steeds heel veel hebben. De meeste van die oude vrachtschepen – meest plat- en rondbodems – zijn inmiddels omgebouwd tot (grote) charterschepen waar (vaak grote) groepen mensen op kunnen aanmonsteren. Het meest zie je ze op het IJsselmeer, de Waddenzee of op de Friese meren. Verder zijn er ook veel van dit soort schepen privébezit, die mensen houden zo'n boot lekker voor zichzelf en dan mogen wij er naar kijken. Maar (gelukkig) doen ze dat niet allemaal.

Rob Meerwijk is iemand die samen met Bernard van Hemert, in 1998 het scheepje 'Hoop op Zegen' kocht en haar herdoopten tot 'Vriendschap'. Van begin af aan was het de bedoeling om de Vriendschap, zoals de naam al verraaft, te 'delen', om het plezier van het zeilen met anderen te 'vieren', zou ik haast zeggen. Want dat is wat het is, een soort viering als je bij hen aan boord bent. Van beide schippers leer je iets anders, liet ik me vertellen door andere deelnemers die al vaker aan boord van de Vriendschap waren. En dat gebeurt veelvuldig, blijkt.

De meeste mensen laten het niet bij één keer meevaren. De Vriendschap wordt vanzelf een beetje 'jouw' scheepje. Er zijn zelfs deelnemers die in de wintermaanden de jongens helpen met het onderhoud. Dit gedachten-

WATER

goed, plus het feit dat iedereen die dat wil ook echt wat kan leren, sprak mij enorm aan.

Kruipend door het ruim

Een week voor vertrek zagen de weersvoorspellingen er niet best uit. "Ik zou me niet teveel zorgen maken", laat Rob mij weten. "Op het Wad is het altijd schitterend en ik heb nog nooit dagen regen aaneen gehad", stelt hij me gerust. Niets zo veranderlijk als het weer, want als we uiteindelijk richting Workum, de vertrekplaats, rijden is het strak blauw. Eenmaal aan boord zoeken we eerst onze kooien op die beneden in het ruim zijn gebouwd. Gebukt schuifelen we door het ruim – de hoogte is hooguit anderhalve meter – op zoek naar een lege plek. We vinden er twee voor de mast. Ik moet nog even naar het toilet, ook dat gaat kruipend en je broek laten zakken terwijl je op je knieën zit. Het lijkt wel Madurodam hier, maar het is wel knus. Er staat een houtkacheltje, er hangen scheepslampjes en het ruikt er zoals een oud schip moet ruiken. Bovendien hebben we gelukkig alle ruimte. Niet veel later gaan de trossen los, hijsen we de zeilen en varen we via het IJsselmeer en de Afsluitdijk naar 'buiten'. Wie wil, krijgt direct een 'klusje'. De een staat aan het roer en bedient tevens het grootzeil, de ander navigeert aan de hand van de kaart, weer twee anderen bedienen de zijwaarden en voorop zitten twee mensen met de *fokkeschoten* in hun hand. Rob is de schipper en geeft de commando's. Onderweg geniet ik van een 'schippersbakkie' (koffie) en een 'waddensandwich' (pindakaas, sambal, knoflook, yummie).

Rekenen, rekenen

Eenmaal op het Wad trekt de wind geheel onverwachts keihard aan. Ik heb het roer in handen, maar het lukt me niet om het schip met mijn amper 60 kilo in bedwang te houden. Er moet meer lichaamskracht tegenaan en die krijg ik van Rob die me helpt om dit 'bruine beest' op de juiste koers te houden. Ik zet me schrap en geniet met volle teugen. "Waar zullen we naartoe gaan", vraagt Rob ons terwijl hij ons op de hoogte brengt van de mogelijkheden die we hebben. Alles afhankelijk van de windrichting, de waterstand en de stromingen. De kaart komt er aan te pas en voor het eerst zit ik op een manier naar een deel van Nederland te kijken, zoals ik nooit eerder heb gedaan. Er wordt druk gerekend, we zitten 1 uur voor hoogwater, maar als we in de vaargeul blijven is er eigenlijk helemaal niets aan de hand. Dan kunnen we naar Vlieland varen, daar voor de kust voor anker gaan, droogvallen en dan beslissen of we bij het krieken van de dag, bij hoogwater, doorvaren of pas weer 's middags.

Zeilen op de Waddenzee is onafgebroken rekenen, naar de windrichting kijken en op basis daarvan je plan maken. Het is een machtig spel waarvan ik in eerste instantie amper de helft begrijp, maar al doende steeds meer vat op krijg. We besluiten om naar Vlieland te varen waar we aan het eind van de dag aankomen. Zodra we voor anker liggen gaan de drankjes open, evenals de zakken chips, kaas en worst afkomstig van de beste slager van Friesland, volgens Rob. Om een uurtje of acht gaan we koken, niets bliken ravioli opentrekken, waar ik in het begin bang voor was, maar gewoon een eerlijke en gezonde maaltijd, dankzij de kookkunsten van een van de deelnemers. Als ik die avond in mijn kooi kruip, ben ik intens blij dat ik hier ben en hoop ik dat de komende dagen nog heel erg lang duren.

Wantij

Als ik de volgende ochtend wakker word, speer ik naar buiten om te zien of we droogliggen. En ja hoor, ik kan zo van de boot af het Wad opspringen. "Straks gaan we oesters en kokkels zoeken", roept Rob. Maar niet voordat we eerst even naar Vlieland zijn gelopen om daar een paar uur, totdat het weer hoogwater is, rond te kijken. Tegen het einde van de middag hijsen we opnieuw de zeilen en koersen we richting Terschelling, ons volgende reisdoel. Aan boord staat voor een vermogen (drie emmers vol) aan verse

(Japanse) oesters en kokkels die we zo van het Wad konden plukken. Het wordt een hele mooie zeilavond waarbij we zehonden met jonkies op de plaat zien liggen, luchtspiegelingen zien (ja echt, fata morgana's komen ook in Nederland voor!), die de eilanden een onrealistische vorm geven en we de zon in alle kleuren en stilte onder zien gaan.

Onderweg natuurlijk weer veel rekenen en dit keer moeten we ook een *wantij* oversteken. Dit is een plek waar twee vloedstromen elkaar tegenkomen en ze op hun zwakst zijn. Hierdoor bezinkt hier het meeste slib wat het *wantij* tot de ondiepe zones van de Waddenzee maakt. Een misrekening hier kan betekenen dat je muurvast komt te liggen, soms dagenlang. Met de prikstok in de hand meten we handmatig maar effectief de diepte onder de boot, die soms minder dan een meter is. Het is al helemaal donker als we vlak onder de Boschplaat van Terschelling ons anker uitgooien. Ik kijk naar een sterrenhemel die nergens anders in Nederland te zien is. Het enige andere lichtschijnsel komt van de Brandaris, de vuurtoren van Terschelling. Wat is het hier bizar mooi.

Oesters en kokkels

Om met voldoende water over het *wantij* te kunnen komen en tevens gebruik te kunnen maken van de stromingen, vertrekken we de volgende ochtend vroeg. Inmiddels heeft iedereen zijn favoriete taak aan boord gevonden. Ik heb meerdere favorieten. Ik vind het navigeren erg leuk, maar wel moeilijk, stuurvrouw zijn vind ik mooi omdat je telkens goed op je koers moet letten, wat niet altijd makkelijk is, en de fok bedienen vind ik een feestje, vooral als het kneiterhard waait. Man, de kracht van de wind slingert je echt het hele voordek over, maar zodra je de techniek onder de knie hebt, ben jij 'in charge'.

Die middag 'landen' we voor de kust van Ameland waar we weer even van boord gaan en wachten op het keren van de stroomrichting, zodat we die avond nog een flinke slag richting Lauwersoog, onze eindbestemming voor de volgende dag, kunnen maken. Behalve de stroom, zit ook de wind later die avond mee. Het waait van de planeten, het schip helt, water spoelt door de gangboorden, de knokkels van mijn handen zijn wit uitgeslagen van de kracht waarmee ik de schoten in mijn handen houdt. Dit is zeilen! Voorbij Nes (Ameland) gaan we weer voor anker voor de nacht. Het is tijd voor de oesters en kokkels. Samen met citroen, vers gemalen peper en een goed glas witte wijn. Ik hoor niemand klagen.

De laatste dag breekt aan, het is bloedheet en er staat bijna geen wind. Rob hoopt dat het voldoende is om op tijd (voor laagwater en tegenstroom) in Lauwersoog aan te komen. We hebben dan wel de motor, maar als zeiler wil je natuurlijk altijd zeilen. Op nog geen uur varen van Lauwersoog vallen we voor de laatste keer droog, midden op een plaat in zee. Ik blijf dat toch een magisch moment vinden. We moeten vier uur wachten eer we verder kunnen. Een goed moment om alle luiken open te gooien, de boel lekker te luchten, boekjes te lezen, te zonnen op het dek en lekkere hapjes te eten. Het is zes uur als we die middag de haven van Lauwersoog in varen. Ik raap mijn spullen bij elkaar en ga van boord. Twee dingen die ik denk: 'Wad mooi was dit!' en 'ik ga douchen!'

Zelf meevaren met de Vriendschap

Verwacht allesbehalve luxe, maar daartegenover staat een bijzonder avontuur dat je nog lang bij zal blijven. Een weekendje (zaterdagochtend aan boord tot en met zondag einde dag) meezeilen kost slechts € 80,-. Voor een Wadweek betaal je € 240,-. De kosten van de boodschappen komen hier nog bij en worden gedeeld. Er zijn nog verschillende weken in de zomer en weekenden in het najaar beschikbaar. Wacht niet te lang met boeken, want de plaatsen zijn beperkt (maximaal 10). Op de website zeilenmetvriendschap.nl vind je alle informatie.

Een kapitaal
aan eten

WATER

Chillen op het wad

Waddenweetjes

De Waddenzee is een binnenzee die aan ene kant begrensd wordt door de Waddeneilanden en de Noordzee en aan de andere kant door het vasteland van Nederland, Duitsland en Denemarken. **Het gebied tussen Esbjerg (Denemarken) en Den Helder is 500 km lang en gemiddeld 20 km breed.** De rivier de IJssel mondt uit op de Waddenzee. **Het grootste deel van de Waddenzee is natuurmonument en door Unesco aangewezen als biosfeerreservaat.** In 2005 is het Nederlandse en Duitse deel van de Waddenzee aangemeld voor de lijst van Werelderfgoed. **De kokkelvisserij is sinds 2005 verboden, het vissen op mosselen (mosselzaad) ligt momenteel onder vuur vanwege de mogelijke schade aan de natuur.** Het boren naar aardgas in de Waddenzee zal naar verwachting de bodem in het Nederlandse deel binnen nu en 50 jaar aanzienlijk laten zakken. Tel hier de zeespiegelstijging bij op, en je kunt je voorstellen dat dit unieke gebied drastisch zal veranderen. [Word lid van de Waddenvereniging: waddenvereniging.nl](http://waddenvereniging.nl)